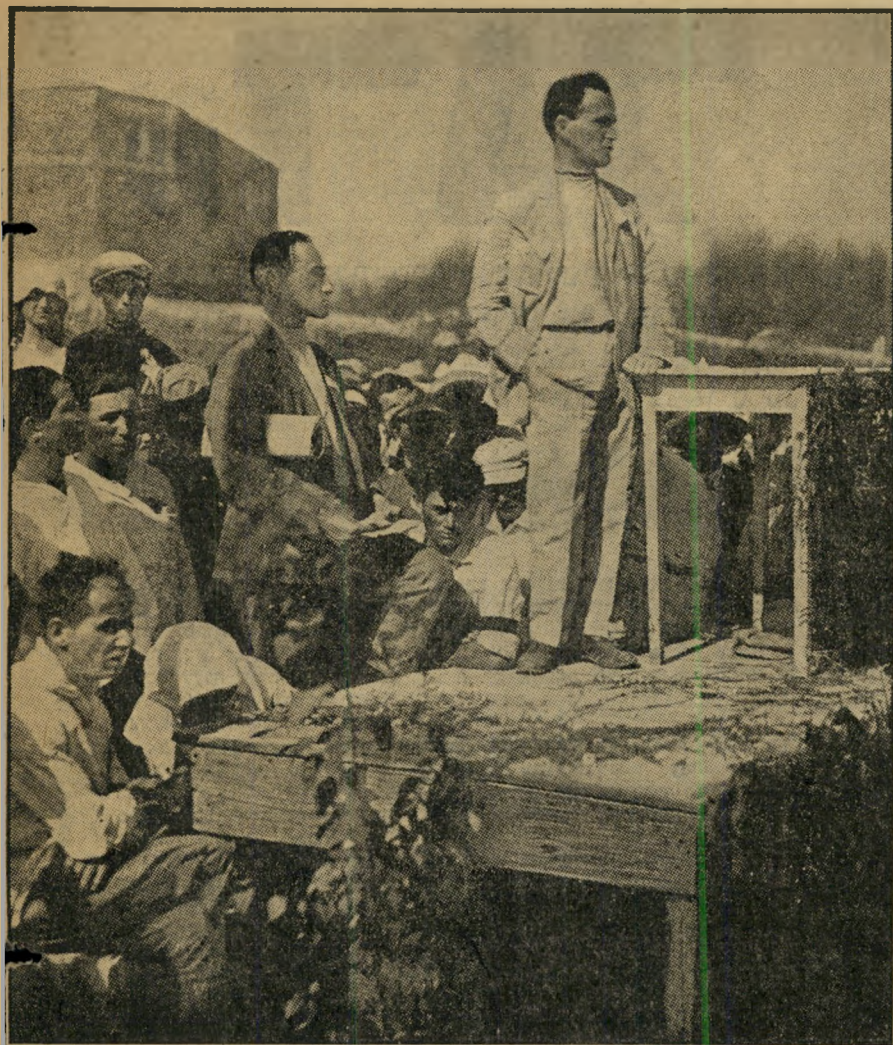

הכנענים, הורגי הלורד מוין, אנשי „במאבק” — מצ

חדשה, פנתה הציונות לעבר אמריקה. ברית זו עודנה קיימת כיום, תוך טענות הדדיות מסוימות. היא מחזקת עליידי הברית בין ישראל וצרפת, הקשורות יחד בזכרונות סואץ ובפחד המשותף מפני האומות הערביות, שהפכה בינתיים למעצמה גדולה במדיניות העולמית.

★ ★ ★

כ **שלושה של הציונות** ליצור בסיס לשיתוף-פעולה עם הלאומיות הערבית, פרט להשמעה תכופה של המשאלה החסודה כי ההתישבות היהודית תעזור אוטומטית גם לכל האחרים, לא היה מקרי. היתה זאת תוצאה טבעית מאופייה של הציונות עמה. הציונות מבוססת על ההנחה כי היהודים בעולם כולו מהווים אומה אחת ויחידה — האומה היהודית, יהודי בברוקלין או בקיבוץ יהודי בדיוק כמו יהודי בתל-אביב. מה היה היסוד המאחד את כל היהודים האלה? לא שפה משותפת, לא אזרחות משותפת, אף לא רצון הכרתי לחיות יחד בארץ אחת. הקשר היחיד היה הדת היהודית — תפילותיה וסמליה. במקום שהדת איבדה את תוכנה האמיתי, כמו בן יהודים ממוערבים ואף אתאיסטיים, הפכו סמלים דתיים אלה ל„מסורת”, ובתור שכאלה יכלו להתקבל באידיאלוגיה הציונית, דת ואומה הן דבר אחד. יהודים לאומיים לא היו חו, מים לקבל לחברתם יהודי נוצרי, או יהודי בלתי-נמול. בשעת המשבר הממשלתי בישראל בשנה שעברה, הסכימו אפילו ציונים אנטי-דתיים כי יהודי נשאר יהודי רק כל עוד אינו מצטרף לדת אחרת.

הציונות לקחה את הטלית הדתית, והפכה אותה לדגל — הדגל הכחול-לבן של ישראל. את המגן-דוד לקחה מבית-הכנסת ומבית-הקברות, והפכה אותו לסמל הלאומי. את המגורה מכשיר מובקש של פולחן דתי, הפכה לסמל המדינה.

לאומיות סינטטית זו, הממוגנת בקרבה יסודות דתיים, גועים ולאומיים, היתה למסגרת הרוחנית של הישוב החדש בארץ-ישראל. המיתוס של אומה יהודית, החיה בכל העולם אך העתידה להתקבץ באחד הימים בארץ-ישראל, הפכה למושכל-ראשון בחינוך ובתעמולה. הפרוש המעשי היה: עמדה של סולידריות פנימית ובלגנות חיצונית. כל יהודי יכול היה להצטרף אוטומטית לבערה החדשה. כל דבר לא-יהודי הוצא אוטומטית אל מחוץ למחנה. המושגים „משלנו”, „לא משלנו” — היינו יהודי ולא יהודי — הפכו לכוח המכריע. כוח זה איפשר הישגים אדוניים בקליטתם הרוחנית של היסודות היהודיים השונים ביותר, והוא יצר ממשל מוחלט בפני כל יסוד אחר.

★ ★ ★

כ **הכרה ומרצון**, הפכה החברה הציונית החדשה בארץ-ישראל, משנת 1905 והלאה, למדינה-בתוך-מדינה, מנותקת מן הערבים שהיו עדיין הרוב הגדול של האוכלוסיה.

הדוגמה החותכת והחשובה ביותר היא המלחמה למען „עבודה יהודית”. הכרזת עליה תנועת-הפועלים החדשה, שחשבה את עצמה גם יצונית וגם לסוציאליסטית. פירושה היה ששום ערבי לא הורשה לקבל עבודה בפרדס או בבית-חרושת יהודי. הדבר גרם לא פעם למלחמת-אחים ועירה בין הפועלים היהודים המאורגנים לבין המעבידים היהודיים, שהעדיפו את הערבים הזולים (ולרוב גם החסונים) יותר.

האידיאלוגיה מאחורי סימט „העבודה היהודית” היתה מתקדמת למדי. היא אמרה: לא יתכן לבנות אומה נורמלית, מבי להפוך את היהודי שוב לעובד גופני. לכן היה צורך בכל מקום עבודה, השקפה זו קושטה אפילו בכמה קיבוצים של אקרוטיקה דיאלקטית סוציאליסטית. אולם ביסודו של דבר הוכתבה פשוט עליידי האידיאל הציוני של בניית חברה יהודית הומוגנית, כבסיס למדינה יהודית הומוגנית.

אי-אפשר להפריד בחשיבות המוחמה למען „עבודה יהודית”. למשך שני דורות, היתה היא קריאת-הקרב של תנועת-העבודה הציונית, במיצעה עטור-הנצחון אל השלטון המוחלט. היא היתה הבסיס להקמת ההסתדרות, שמה הרשמי הוא „ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל”, ושהיתה מרכזה-הכוח האמיתי של הישוב. ההסתדרות, השולטת גם כיום על מרבית החיים הכלכליים של המדינה, על כמעט כל התעשייה הכבדה, על מערכות הבריאות והתעסוקה, על ההתישבות הקואופרטיבית והשיתופית האזרחית — היא אלי הגאונה המקצועית. החיה הבעלת המאורגנת על בסיס גזעיל-לאומי. מעולם לא קיבלה חברים לא-יהודיים (כמה ערבים אורגנו על בסיס נפרד, ללא זכות הצבעה). רק עתה, בפברואר 1959, הוחלט „עקרונות” לאפשר את כניסתם של ערבים.

★ ★ ★

המלחמה ל„עבודה יהודית” גרמה להקמתו המוצלחת של משק יהודי נפרד, בו לא היתה לערבים דיסטרינג. אותו הדבר קרה בכל שאר שטחי-החיים — החברתי, החינוכי, המדיני. כאשר תולדה ארץ-ישראל לבסוף, בשנת 1947, היתה זאת רק הכרה בעובדות קיימות. הציונות יצרה חלוקה זו עוד בשנת 1905, ואחד מאדריכליה העיקריים, הלוחם הקוֹנִי ביותר ל„עבודה יהודית”, היה דוד בן-גוריון. יותר מכל אדם אחר היה הוא היוצר האמיתי של המדינה הנוכחית, שמנהיגיה הגדירו אותה במגילת-עצמאותה כ„מדינה יהודית, היא מדינת-ישראל”.

★ ★ ★

כ **מדינת ישראל** אין חוקה כתובה. החוק היחיד הדומה לחוקה הוא חוק-השבות, החוק הראשון שחוקק עם קום המדינה. הוא קובע כי לכל יהודי הזכות האוטומטית לבוא ולהתחיל בישראל. חוק אחר קובע כי כל יהודי הופך אוטומטית לאזרח המדינה עם בואו ארצה, אלא אם כן הוא מתנגד לכך במפורש.

שני חוקים אלה יוצרים רשימת שני סוגי אנשים — יהודים ולא-יהודים, בעלי זכויות שונות. הם מבוססים על העקרון כי ישראל היא מדינה יהודית, השייכת לעדה עולמית אשר יש לה זכויות מיוחדות בה.

עקרון זה מכתיב, למעשה, את כל מעשיו של המשטר הציוני הנוכחי במדינה. הוא מעניק למעוט הערבי על 215 אלף בניו (11%) מעמד ממדרגה שניה — מעוט החי תחת ממשל צבאי, הנסבל במקרה הטוב ביותר, והמשולל חריות יסודיות ביותר במקרה הרע ביותר. הוא מתנגד לשיבת הפליטים הערביים, שהיו פוגעים בהומוגניות היהודית של המדינה. דבר רגיל הוא לציוני לטעון בנשימה אחת, כי ישראל יכולה לקלוט בנקל עוד שני מיליון יהודים, אך אין לה שום אפשרות כלכלית לקלוט אפילו 100 אלף פליטים ערבים.

הסיכום: המשטר הציוני, הפועל על פי רעיונות שגובשו באירופה לפני 60 שנה ואשר מנהיגיו הקדישו להם את חייהם, רוצה כי ישראל תהיה מדינה יהודית הומוגנית, קשורה אל המערב, מוקדשת לפתרון הבעיה היהודית בעולם. למעשה פירוש הדבר: המשכת מלחמת-נצח בין ישראל ומדינות ערב, המשכת המצור הכלכלי הערבי והתלות הכלכלית המ לחלט בסעד כספי מאסבי (מערבי ויהודי), אי-פתרון בעית הפליטים, וחוקי-חירום הנותנים לממשלה סמכויות דיקטטוריות (המופעלות כיום רק נגד המעוט הערבי).

בתשובה לסופי, הוא דן את ישראל לקיום מתוח כגטו מוויין, החוקק לעזרת האימפריאליזם המערבי כמגן נגד הנחשול העולה של הלאומיות הערבית, ללא פתרון סופי הנראה לעין. עם כל הישגיה המפוארים, הצלחותיה המופלאות וגילויי האידיאליות וההקרבה העצמית שנתלח אליהם, הציונות מוצאת את עצמה עתה במבוי סתום טראגי.

★ ★ ★

ת **מונה** זו היתה באמת קודרת, אלמלא יצר המשטר הציוני, בתוך המבנה של עצמו, את הורע להתפתחות מהפכנית חדשה. עליידי השגת מטרתה, גרמה הציונות לשלילת עצמה.

כי עליידי העברת המוני אנשים ארץ-ישראל, יצרה הציונות את התנאים למשהו אשר אבותיה לא ציפו לו. במקום המיתוס (או ההיפותיזה) של „האומה היהודית”,

בן-גוריון נואם

בשנת 1924, אחת משנות המאבק על עקרון „העבודה העברית”. מאבק זה הכריע את גורל הארץ. בן-גוריון מילא במאבק זה תפקיד מרכזי, כמזכיר ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים, אשר היתה הסתדרות הומוגנית-יהודית, ללא כל דייסת-רגל לערבים, בניגוד לתורה הסוציאליסטית.

החיה בכל העולם, נולדה בארץ אומה אמיתית, אומה שיש לה התכונות של קיום לאומי אמיתי — שפה משותפת (עברית), מולדת משותפת, הכרה משותפת, והתחלה של תרבות לאומית חדשה.

ההבדל בין האבות הציוניים לבין הבנים הישראליים הוא יותר מאשר הניגוד הרגיל בין הדורות. זוהי מוטאציה. השינוי בדרך-החיים, בתזונה, באקלים, במציאות הפוליטית ובסביבה החברתית הפכו בהכרח את הבן יליד-הארץ לשונה מאד מאביו יליד-הגטו. הישראלי הצעיר, המבקר באירופה או בארצות-הברית, רגיל לשמוע את הקריאה: „אבל אתה לא נראה כמו יהודי!” המהאמה מפוקפקת זו כוללת בכל זאת גרעין של אמת: הצבר הממוצע, החסון, הגבוה, בעל השער השטיני, ולעתים קרובות גם תכולה-העיניים, באמת שונה גם בחיצוניותו מאבותיו היהודיים, כשם שהאוסטרלי או האמריקאי הממוצע שונה מאביו-סבו האנגלי.

התרבות היהודית, שנוצרה בפורה על-ידי מעוט נרדף וחדור תחושה דתית, אינה מלהיגבה דור שיש לו תחושת-חרות אולי אף מוגזמת במקצת. הדת היהודית, המבוססת על התלמוד וההלכה, שתיהן בנות הפורה, התנונה בישראל לבליל של סיסמות מפלגתיות, בעוד שהתנ”ך, הספר האדיר ביותר של הספרות העברית, הוא פופולארי עד לאין שיעור והארכיאולוגיה היתה לאופנה לאומית.

מאלף ביותר: בסלאנג היומיומי, התרגלו בלי משים להשתמש במונח „יהודי” כשם מתכוננים ליהודים זרים או לעולים חדשים, ולהשתמש במונח „עברי” כשם מדברים על דברים הנוגעים לעצמם. כך הפכה האומה ה„עברית” לעובדה, זמן רב לפני שמישהו יצא להכריז על קיומה במושגים רעיוניים.

★ ★ ★

ה **כרזה נזאת** לא היתה קלה. המיתוס הציוני והמשטר הציוני חולשים על כל שטח משטחי החיים בישראל. הם שולטים בספרי הלימוד ובלב המורים, במפלגות (שכולן נולדו במזרח אירופה או קשורות במישרין למפלגות קודמות שנולדו שם), ובתענוגות. כל ילד עברי מתחיל את חייו בהנחה כי הוא שייך לאומה יהודית עולמית, וכי הוא אזרח במדינה יהודית.

אך ההתעוררות הראשונה של הכרה חדשה כבר היתה ברורה לפני 15 שנה. בשדה התרבות, הכרזת או קבוצה של משוררים וסופרים, כי היא שייכת, לאומה עברית; שאין לה כל קשר עם היהדות; ושיש לה תרבות העברית העתיקה, התנ”כית והטרום-תנ”כית. קבוצה זו, שוכתה לכינוי „כנענים” בגלל הערצתה הרומנטית את התרבות הכנענית הפגנית העתיקה, היתה דוגמטית ובלתי-מעשית. לכן לא זכתה מעולם לתמיכה המונית. אולם היא היתה שלב חשוב בהתפתחות.

בשטח המדיני, חוללה מחתרת חדשה, שקראה לעצמה „לוחמי חרות ישראל”, מהפכה רוחנית דומה. בימי מלחמת-העולם השנייה, הסכימו כל הציונים כי על היהודים לתמוך בבריטניה במלחמתה נגד היטלר. ואילו לח”י יצא מן ההנחה כי כעברים לאומיים עליהם ללחום נגד האימפריאליזם הבריטי ולנצל דחקא את שעת החולשה שלו. לכן פתח לח”י במסע הטרור הארוך נגד הממשלה הבריטית — מסע שהוביל להחלטה הבריטית לנטוש את ארץ-ישראל.

הכנעניים עדיין התייחסו כבוז אל הלאומיות הערבית. ללח”י לא היתה אידיאלוגיה ברורה, מכיוון שהקדישו את עצמו כולו למטרה היחידה של גירוש הבריטים. אולם הוא ניסה, לפחות בתחילתו, ליצור ברית עברית-ערבית נגד האימפריאליזם, אירגן כמה ערבים בארץ (שהשתתפו בפעולות נגד הבריטים) והרג את הלורד מוין, המיניסטר